

„Stilisztika, te szörnyszülőtt!”

Mészáros Márton beszélget Simon Gáborral és Sólyom Rékával, a Stíluskutató csoport két tagjával, korpusznyelvészetről, stilisztikáról, irodalomtudományról

Arra szeretnék kérni benneteket, hogy mutassátok be a Stíluskutató csoportot. Mi ez a kutatócsoport, hogyan működik, és ti mióta vagytok a tagjai?

[**Simon Gábor**] Amikor én kezdő doktoranduszként, 2009 körül csatlakoztam, bevett gyakorlat volt a Stíluscsoportnál, hogy igyekeztek becsatornázni azokat a doktori tanulmányaikat megkezdő fiatal kutatókat, akik a stilisztikával foglalkoztak. Előtte évtizedekig Szathmári István professzor úr volt a Stíluscsoport vezetője (voltaképpen, ha jól tudom, talán az alapítója is). Talán egyedülálló volt abban a tekintetben, hogy az ország majdnem minden mérvadó felsőoktatási intézményéből hozott kutatót. Szathmári tanár úr személyisége is nyitott volt, de természetesen a stílus vizsgálata volt az a közös érdeklődési kör, ami köré össze tudta szervezni Nyíregyházától Debrecenen, Szegeden át az ezzel foglalkozó kutatókat, lényegében mindenhol, ahol Szathmári tanár úrnak kapcsolatai voltak. Akkoriban úgy működött a csoport, hogy volt egy viszonylag laza kutatói projekt, amelyen belül tényleg mindenki foglalkozhatott azzal, amit szeretett. Miközben azért ernyőt adott a csoport, az aktuális projekt (akár az *Alakzatlexikon*, akár más nagyobb volumenű munkák kapcsán) ahhoz, hogy a saját kutatásait becsatornázza mindenki egy közös munkába. Ebből következően ezek a közös kutatások meglehetősen heterogén jellegűek lettek, elméletileg is, módszertanilag is, de mégis mindig azt mutatták be, hogy hol áll most éppen a stilisztikai kutatás Magyarországon.

Amikor én csatlakoztam, már nem pontosan így épült fel – akkoriban vette át Tolcsvay-Nagy Gábor professzor úr a vezetést, aki adott ennek egy újabb irányt: volt egy tágabb ernyő, a „kognitív stilisztika”, és talán a szociokulturális tényezők voltak középpontba helyezve a stílus kapcsán, de azon belül mindenki foglalkozhatott azzal, amivel akart. És ez nekünk egy olyan lehetőséget adott fiatal kutatóként, hogy gyakorlatban is bekapcsolódhattunk egy intenzívebb kutatócsoportos működésbe.

A csoport a mai napig megtartotta azt a sajátosságát is, hogy több intézményből toboroz kutatókat (ma már talán kicsit szűkebb a kör, jobban összpontosít az ELTE-re, a Károlyira, tehát a budapesti felsőoktatásra), de ma is vannak nagyon termékeny és nagyon meghatározó tagok Magyarország más egyeteméről, a vidéki felsőoktatási központokból is. Mostanában a Stíluscsoportnál talán az legnagyobb változás, hogy egyre inkább koherens projektekbe próbálunk belevágni, és a kutatási terveket úgy próbáljuk megírni, hogy egy homogénebb projekt legyen,

amiben persze ugyanúgy mindenkinek megvan a maga saját feladata és a lehetősége is arra, hogy azzal foglalkozzon, amivel a projekten belül szeretne, de maga a projekt egy homogénebb, kompaktabb tudományos vállalkozás legyen.

Nekem van már tapasztalatom más intézményközi tudományos csoportok működésében is: például Szegeden is működik egy poétikai kutatócsoport, amit ugyan a szegedi kollégák hoztak létre, de ott is több egyetemről, több intézetből vagyunk tagok. A magyar felsőoktatáson belüli tudományos kutatás egyre inkább abba az irányba halad, hogy ilyen intézményközi vállalkozások alakulnak ki. Ennek ősmintája számomra a Stíluscsoport volt: ez volt a tudományos szocializáció egyik legfontosabb színhelye. Itt szoktunk hozzá ahhoz, hogy az üléseken egy-egy tanulmányt megvitattunk, ahhoz vitaindítókat készítettünk, megjegyzéseket, észrevételeket fűzünk egymás tanulmányaihoz – és ez keretet adott a vitának. Tehát a Stíluscsoport, amellelt, hogy szabadságot adott a kutatások terén, számomra a tudományos diskurzus szocializációs közege is volt.

Azt is ki kell emelnem, hogy most már nem teljesen önálló, atomizált kutatócsoportként működünk, hanem az ELTE-n működő saját jogú kutatóközpont, az úgynevezett Diagramközpont egyik műhelyeként: ilyen értelemben is intézményesült és egy tágabb funkcionális nyelvészeti kutatási közösségnek egy nagyon fontos, nagy hagyományokkal rendelkező egyik műhelye.

Most van először olyan projektünk, ahol többen vannak, akik az irodalomtudomány felől csatlakoztak hozzánk (Marcsi, te magad, és többen mások is), ami azért jó, mert ennek a csoportnak – kimondva, kimondatlanul – mindig volt egyfajta interdiszciplináris karaktere. Cs. Jónás Erzsébet például a fordítástudomány felől, a szlavisztika felől jött, mások más irányokból (a szegedi kollégák a textológia felől), és ők más nyelvészetben belüli diszciplináris kiindulópontokat, tehát másfajta tudományos érdeklődést hoztak. Az új projektünknek viszont nagyon erős ez az interdiszciplináris, tudományközi jellege, és ez szerintem egyébként mindenképpen előremutató. Sok kollégával megismerkedhetünk, sok konferencia felé nyitottak lettünk, a debreceni műhely, a szegedi műhely, az egeri műhely irányába is. Vagyis egy műhelyeket átfogó és összefogó, tulajdonképpen a különböző kutatásokat összecsatornázó közösség voltunk és maradtunk is. Most már más hangsúlyokkal, más típusú projektekkel, talán jobban igazodva napjaink tudományos igényeihez, de a csoport továbbra is ezt a sokszínűséget és ezt a komplexitást képviseli. Úgyhogy ez szerintem egy nagyon izgalmas, inspiratív közeg.

[**Sólyom Réka**] Tizenöt éve, 2007 óta vagyok tagja ennek a csoportnak. Én is doktorandusz koromban léptem be, akkor futott egy OTKA-projekt, aminek meglehetősen általános címe volt: „kognitív stilisztikai kutatás”, ami nagyon jó kutatási lehetőség volt számunkra, fiatalok számára, hiszen ez egy olyan általános tematikájú projekt volt, amelyben a kognitív stilisztikán belül mindenki foglalkozhatott az öt foglalkoztató korpusszal, kutatási területtel, és rengeteg konferencia- és publikálási lehetőséget biztosított nekünk. Én akkoriban még teljesen más témával foglalkoztam, a doktori kutatásom tárgya a neologizmusok voltak, tehát új szavakat, kifejezéseket gyűjtöttem, de már ez a kutatás is korpuszalapú volt. Sokat kérdőíveztem, empirikus kutatások keretein belül adatokat vettem föl.

A mostani kutatásunkkal közös elem ebben a kognitív megközelítés volt, vagyis a jelentéskiterjesztési elveknek, legfőképpen a metafora, metonímia működésének elemzése. Az a téma is régóta érdekelt (amellyel itt Papp Andival és veled, Marcsi foglalkozunk egy kis csoportban), a slam poetry. Ebben a mostani, a személyjelölés konstrukcióira vonatkozó kutatásban is főleg én harcoltam azért, hogy a slam poetry-t is vonjuk be a vizsgálati korpuszba, mert ez egy tényleg izgalmas,

heteromediális jelenség. Érdekes, hogy élőszóbeli, úgy gondolom, nagyon jól lehet kognitív alapokon vizsgálni. Persze irodalmi szempontból sem érdektelen, hiszen egy klasszikus retorikai szituáció jelenik meg benne, vagyis számomra egyértelmű volt, hogy ebben a kutatási periódusban én ezzel szeretnék foglalkozni. Az országos slam bajnokságok, országos döntők szövegeiből 100-120 darabból álló poetry előadásszámot fogunk megvizsgálni, leiratozni, és ez alkotja majd a lírakorpusz egyik alkorpuszát.

A kutatócsoportban erre fókuszálunk, és igyekszem ebben a témában előadásokat tartani, cikkeket, tanulmányokat publikálni. (Egyébként én mellette más téren teljesen más dologgal foglalkozom, nyelvészeti szempontból, a korpusz szempontjából szaknyelvi szemantikával, tavalyelőtt megjelent könyvemben a minőségmenedzsment kérdéseivel, most pedig a Károlin, a munkahelyemen egy másik, jogászokkal közös projektben Fóris Ágota professzor asszonnyal jogi terminológiával foglalkozunk.)

Egy nagyon naiv és kissé provokatív kérdésem volna, és ehhez megosztom néhány homályos benyomást az egyetemi stilsztikaórákkal kapcsolatban. A stilsztikát hallgató koromban – és kicsit egészen addig, míg a Stíluskutatóval nem kerültem közelebbi kapcsolatba, és nem láttam az itt folyó szakmai munkát – egyfajta furcsa szörnyszülöttnek láttam, ami nem tudja eldönteni, hogy ő most irodalom-e vagy nyelvészet. A versolvasásról például, ahogy azt egyes nyelvészek művelték, az volt az irodalmárhallgató élménye, hogy mintha valami hasonlót csinálnának, mint mi irodalomórán, csak mindent valahogy kényszeresen átfogalmaznak, és főleg nem érdekli őket az olvasó. Hogyha mi irodalomelmélet-órán megtanítjuk a hallgatónak, hogy szerintünk mi a metafora, akkor biztosan jönni fog egy stilsztika, aki elmondja, hogy nem az a metafora, mint ami szerintünk a metafora, és főleg nem úgy működik. A kérdésem tehát az, hogy ti nyelvészek vagytok, mégis gyakran irodalmi szövegekkel foglalkoztok: ez kihívás, nehézség számotokra, vagy inkább lehetőség?

[**Sólyom Réka**] Én teljesen egyetértek azzal, amit mondasz arról, hogy itt van egyfajta kettősség. Ezt Szathmári professzor úrnál olvasni a stilsztikai, stilsztikatörténeti munkáiban: szerinte is határterület, én meg is szoktam kérni stilsztikavizsgákon az egyetemi hallgatóktól, gondolják át, hogy inkább irodalom vagy inkább nyelvészet-e a stilsztika? Annak idején én irodalmárként érkeztem az egyetemre – az ELTE jogi karáról nyergeltem át, és aztán utolért megint a jogi nyelv –, olyannyira, hogy műfordítottam, versekkel foglalkoztam, amelyek meg is jelentek. És az irodalomelmélet is nagyon érdekelt, de akkor jött a stilsztikaóra, és innentől dőlt el valahol másod-harmadéves koromtól, hogy mégis inkább a nyelvészet lesz az én utam, bár azért nem zárja ki a kettő egymást, én azt gondolom. Azt veszem észre például a stilsztikaórákon is, amelyeket tartok a Károlin, hogy a hallgatóknak is van egy része, aki inkább szépirodalmi korpuszon szeret dolgozni, elemezni, és erre is van lehetőség, én például mindig viszek ilyen szövegeket, és ezekkel is foglalkozunk, megbeszéljük ugyanúgy, mint a Ricœur-féle metaforaelméletet, mert nagyon ügyesen mondják, hogy hát hiszen irodalomelméletből ez már volt, de melléesszük, mondjuk metaforatörténetből, a Lakoff-Johnson-féle metaforaelmélet gyökereit is. Ugyanakkor számomra az is izgalmas, hogy mit tudunk kezdeni stilsztikai szempontból a köznyelvi szövegekkel, amelyeket az utca embere is használ és megért, és minden gondolkodás nélkül produktívan létrehoz és befogad. Mint például a Tolcsvay tanár úr-féle stilsztikakönyvben, ahol ő rádiós betelefonáló műsorokban elhangzó megnyilatkozásokat is vizsgál.

Szóval nekem ez nagyon tetszett, hogy ilyen szövegeket is lehet elemezni. És akkor itt jöttek például az új szavakhoz, neologizmusokhoz kapcsolódó kutatások vagy szaknyelvi kutatások, terminológiai menedzsmenthez kapcsolódó kutatások, amelyekre viszont nem mondanám, hogy irodalmi vagy irodalomelméleti jellegűek, viszont a stilisztika, a stilisztikai kutatások eszköztárával, a kognitív stíluselmélet segítségével ezek nagyon jól elemezhetők. De nagyon izgalmasak például azok a nyelvészethez tartozó szövegelemzések is, amelyek például a közösségi oldalak bejegyzéseit tanulmányozzák. Van most olyan szakdolgozó, reménybeli TDK-zó, aki olyan szakszövegekkel foglalkozik, amelyeket egy bizonyos témakörhöz írtak, történelmi, stilisztikai tárgyú metaforákat keresgél, de olyan történész szakdolgozó is, aki például háborús metaforákat kutat a *Rubikon* folyóiratban. Ezek a szépirodalomtól távoli dolgok is megközelíthetők a stilisztika eszközeivel. Tehát ez a kettősség, ez a kétarcúság szerintem abszolút előny, és szerintem a Stíluskutató csoportban ezért is nagyon jó ez a szinergia, amelyre itt Gábor is utalt, mert irodalmár kollégák, meg nyelvész kollégák együtt tudnak gondolkodni, együtt tudnak adott korpuszokon belül a pályázat keretein belül különböző nézőpontokat, kutatási tapasztalatokat behozni. És szerintem ez nagyon gyümölcsöző, mert kölcsönösen sokat tanulunk egymástól, ezért én azt mondanám, hogy nagyon támogató és hasznos tud lenni ez a kettősség.

[**Simon Gábor**] Nagyon fontos dolgot kérdeztél, és nagyon sok mindent tudnék mondani, de próbálom összegezni, vagy inkább csak felvillantani néhány dolgot. Az egyik ez a „szörnyszülöttség”. Azt hiszem, hogy abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy én is a saját egyetemi stilisztikaórámról tudok először visszaemlékezni, de épp egy előremutató pontot tudnék felidézni. Tátrai Szilárdnál csináltam a stilisztikát, aki az utóbbi években vállalta a Stíluscsoport vezetését. Ő mindig azt mondta, hogy ez egy jogos felvetés, hogy most akkor ugyanazokkal a kérdésekkel a nyelvészeti stilisztika meg az irodalomtudomány is foglalkozik, de ami a különbség, hogy miről beszél ez a két külön terület. Az irodalomtudomány az irodalom, az irodalmi szövegek befogadásáról, az értelmezésről, ha úgy tetszik, az irodalom mibenlétéről akar valamit mondani. És ha a metaforáról beszél, akkor is az irodalom mibenlétéről akar valamit mondani, és arról, hogy hogyan értünk, hogyan interpretálunk irodalmi szövegeket, és ez mit ad hozzá a mi hétköznapi életünkhöz. Ezzel szemben a nyelvészeti stilisztika a nyelvről akar valamit mondani. Hogyha metaforáról beszél, akkor is a nyelvről beszél, arról, hogy hogyan működik a nyelv, hogyan működtetjük a nyelvet, miért úgy működtetjük a nyelvet, hányféleképpen tudjuk azt működtetni, milyen variabilitása, sokfélesége van, milyen funkciói vannak a nyelvnek.

Ez egy nagyon fontos dolog, én innen indultam, ebből a meglátásból: hogy még ha ugyanarról beszélünk is látszólag, nem ugyanabból a perspektívából nézzük. És pont ez, ami látszólag egy feszültségviszony, szerintem inkább egy nagyon termékeny helyzet, mert ezt nagyon könnyen összefüggésbe tudom hozni azzal, amit az úgynevezett kognitív poétika módszertanáról mondanak, amit úgy szoktam fordítani a magam számára, hogy „értelmező cáfolat”, azaz, hogy az ilyenfajta vállalkozások, mint mondjuk a stilisztika vagy a poétika – nyelvészeti szempontból – kölcsönvesz terminusokat más tudományoktól, például az irodalomtudománytól, megnézi, hogy ők hogyan értelmezik, kiegészíti a saját nyelvészeti vagy kognitív nyelvészeti szempontú értelmezési lehetőségével, és visszaadja ezt a terminust, ezt a fogalmi eszközt az anyatudományának.

Ez az igazi interdiszciplináris együttműködés, ami felé szerintem törekedni kell. Tehát, hogy ne azt tegyük láthatóvá, hogy nem ugyanarról beszélünk, persze azt se fedjük el, hogy igazából mást mondunk

a dolgokról, de próbáljuk meg megérteni, hogy a másik fél mit mond róla, így vesszük azt be a saját gondolkodásunkba, és utána adjuk vissza az így kiterjesztett fogalmat – jó esetben a kiterjesztett magyarázó erejű fogalmat – az adott tudománynak. Ezt egy kifejezetten jó lehetőségnek látom.

És még egy kis tudománytörténeti szempontot szeretnék ehhez nagyon röviden hozzáfűzni: az, hogy az irodalmi szövegeknek szerepük van a nyelvészetben, ez egy százéves ügy. Az orosz formalizmus, a pétervári iskola azzal, hogy azt mondta, hogy van ilyen, hogy „költői nyelv” és van a „hétköznapi nyelv”, a nyelvészet elkezdte – rossz szóval – gyarmatosítani az irodalmiság területét is. Tehát, hogy a nyelvészet már nemcsak a hétköznapi nyelvi megnyilvánulásoknál meg a grammatikánál meg a fonológiánál maradt meg, hanem azt is saját területének tartotta, hogy mi van az irodalmi nyelvben, lévén az egy külön nyelv a nyelven belül, vagy nyelvváltozat, ha úgy tetszik.

Ennek óriási elmélete volt, aki csak Gránitz István nevét ismeri, az tudja, hogy Gránitz Istvánnak erről egy komplett monográfiája van, hogy mit mondtak a költői nyelvről az orosz formalisták, hányféleképpen próbálták legitimálni azt, hogy a költői nyelv egy külön nyelv, és azt a nyelvészeknek külön kell vizsgálni. Külön rendszere van, ha úgy tetszik, külön hangtana van. A költői nyelv hangtanáról szól Fónagy Iván egyik klasszikus munkája is, és mindez nagyon rányomta a bélyegét a 20. századi stilisztikai kutatásokra. Miközben gyakorlatilag az történt, amit úgy hív Peter Stockwell, hogy irodalmi szövegeken végzett nyelvészkedés.

Igazából mi továbbra is a nyelvet akarjuk leírni, mi grammatikát akarunk csinálni, mi fonológiát akarunk csinálni, csak most az irodalmi szövegeket vizsgáljuk. És azt gondolom, hogy ennek a „szörnyszülött” státusznak ez lett igazából a mozgatórugója. Mert így joggal háborodik fel, vagy joggal észrevételezi mondjuk, az irodalomtudomány képviselője, hogy de hát gyakorlatilag akkor ti most azt csináljátok, hogy a mi vizsgálati területeinket átvehetitek magatoknak és azt gondoltok, hogy arról ti fogtok legitim módon beszélni? Ez egy probléma, a diszciplináris illetékességi területek problémája, ami szerintem nagyjából végighúzódtott a 20. századon. Miközben egyébként Jakobson is azt mondja, hogy a költészet és a hétköznapi nyelv között nincs akkora távolság, és fokozatosan próbálják lebontani különböző irányokból ezt a „hétköznapi nyelv” „költői nyelv” megkülönböztetést.

Amit kiútként látok ebben, és visszakanyarodok oda, amit Réka is mondott, és abszolút egyetértek vele, a kognitív stilisztika, a kognitív poétika lehetősége, amely azt mondja, hogy a kulcs a megismerés. Az, hogy a megismerés nyelvben, nyelvi közegben történik, ez tagadhatatlan. Tehát a nyelvészetnek mondania kell valamit azokról a megismerési aktusokról, amik a nyelvben történnek. És a következő fontos lépés, hogy az irodalom is a megismerés egy fajtája. Nem hétköznapi megismerés, nem megszokott, nem ezzel születünk, de ebben nevelődünk, kulturálisan és szociálisan, és az irodalom is egyfajta kognitív közeg, mégpedig egy nyelvileg szerveződő kognitív közeg. Tehát az irodalomról az irodalomtudománynak és a nyelvtudománynak is mondania kell valamit, de akkor lesz hatékony ez az együttműködés, hogyha azt próbáljuk megérteni, hogy hogyan működik a nyelv és az irodalom a megismerés folyamatában. És szerintem ez az, ami feloldhatja a 21. század elején ezt a „szörnyszülött” státuszt.

Tehát nagyon röviden összegezve: annyit tudnék hozzászólni ehhez, hogy sajnos ez van, ez létezik, ez a hagyomány. Ebben nagy szerepe van annak a költői nyelvkoncepciónak, ami a formalizmusból ered. Nagy szerepe van a strukturalizmusnak, amely azt mondta, hogy a költői nyelvet ugyanolyan grammatikai, fonológiai, egyéb textológiai eszközökkel kell leírunk, és ez a nyelvészetnek egy fontos feladata. Ez egy gyarmatosító, kolonializáló gesztus volt, vagy sokak számára

annak tűnt. És nagy szerepe van ebben annak, hogy a stilisztika nagyon sokáig valóban egyszerű nyelvi, tehát alapvető nyelvészeti kérdések irodalmi szövegeken való megvizsgálását jelentette. A továbblépés lehetőségét pedig abban látom, hogyha elismerjük és elfogadjuk, hogy a megismerés az az általános emberi folyamat, amely összeköti a nyelvet és az irodalmat, és amely szétválaszthatatlanná teszi bizonyos irodalom, az irodalomtudomány területén is artikulálható kérdések nyelvészeti vizsgálatát. De ilyenkor nem azt csináljuk, hogy „na majd most mi megmondjuk, hogy mi a metafora”, hanem meg kell néznünk, hogy mit mondtak eddig erről, és mi ehhez mit tudunk hozzátenni, és hogyan integrálható ez egy tágabb, átfogóbb, inkluzívabb koncepcióban. Én ebben látom a kognitív stilisztika, kognitív poétika felelősségét, feladatát és lehetőségét is. De erre szerencsére a 2000-es évek elején reflektáltak sokan a nemzetközi szakirodalomban. Úgyhogy én azt gondolom, hogy ilyen téren éppen aktuális ez a projektünk, és remélhetőleg lesz olyan hozadéka, ami túlmutat szaktudományos kérdéseken.

Gábor, most viszont én védeném meg egy kicsit a nyelvészetet. Úgy fogalmaztál, hogy az orosz formalisták valamiféle gyarmatosítást kíséreltek meg, de azért, legyünk őszinték, nem áll távol az igazságtól, ha azt mondjuk, majdnem minden modern irodalomelméleti iskola valahol orosz formalisták irodalomelméleti meglátásaira épít, vagy legalábbis azzal vitatkozik. Arra a belátásra, hogy az irodalom elsődlegesen nyelv, deviáns nyelv, máshogy működő nyelv. Ebben a belátásban születik meg a modern irodalomelmélet, tehát azok a kérdések, hogy mi is az irodalmiság, mi is a költőiség. Itt például nagyon jól működött az szerintem, hogy a nyelvészet átvett valamit, és aztán visszatáplálta abba a tudományba, ahonnan átvette.

[**Simon Gábor**] 2007-ben jelent meg egy nagy stilisztikai áttekintő kötet, az a címe, hogy *Prospect and Retrospect*, tehát hogy előre is, hátra is tekintünk. És az a nagyon furcsa, hogy ott az „előtérbe helyezés” fogalma kapcsán szintén a formalistákhoz nyúlnak vissza, miközben süt az egész szövegből az, hogy ma már az „előtérbe helyezés” és a „deviancia” két teljesen külön dolog. Tehát sokkal tágabb, sokkal gazdagabb és sokkal elfogadóbb a stilisztikának az „előtérbe kerülésre”, vagy ha úgy tetszik, az eltérésre alapozott magyarázata. Azzal, hogy itt születik meg az irodalomelmélet, azzal együtt megszületik egy olyan nyelvfelfogás is, amely azt mondja, hogy van a normatív nyelvhasználat, és van a nem normatív, és ez a sokadik, ami a „szörnyszülött” státuszt szerintem motiválja, hogy „hát igen”, akkor itt igazából – mert a stiliszták a nyelvészek között is fura státuszban voltak sokáig – ugye hol a grammatika, a rendszerszerűség, a visszatérő dolgok, a mintázatok, a fonológia, a mérhető, a megszámlálható dolgok, hol vannak ezek az „igazi dolgok”? A pragmatikának volt ez a „szemétdomb” kategóriája, hogy mindaz, amivel nem tud a grammatika mit kezdeni, az a pragmatika, illetőleg a stilisztika szemétdombjára kerül, és akkor majd a stiliszták, akik ott túrják a szemetet, próbálnak belőle valami gyémántot kikapirgálni. Szóval, hogy ez egy fura dolog, abszolút igazad van, hogy ott születik az irodalomelmélet, csak ugye a nyelvtudomány túllépett ezeken, az irodalomelméletnél meg sokszor érzem, hogy nem vet ezzel számot, azzal se vet számot, hogy Jakobson a '60-as években, a *Nyelvészet és poétikában* már egyáltalán nem ezt mondja.

Jó, ő is mondja, hogy a szintagmatikus tengelyről vagy a paradigmikus tengelyről a szintagmatikusan való áthelyezés, az valami fura dolog, ami elvileg feszegeti magának a rendszernek a határait, de azt is mondja, hogy alkalmazott vers van, és hogy a reklámszlogeneket meg a magas költészetet gyakorlatilag ugyanazzal az elemzői eszköztárral kellene megközelíteni. És hogy a költői nyelv, az nem valamilyen olyan különleges dolog, hanem hogy az egyenesen kontinuumban állhat

a hétköznapi nyelvhasználat jelenségeiben, vagy hogy a kettő között egy fokozati különbség van, tehát, hogy az elmélet ilyen értelemben erre mintha nem reflektált volna.

Hadd védjem meg most akkor az „irodalomelméletet” (ha már ennél a leegyszerűsítő fogalom párnál maradtunk, hogy „nyelvészet” és „irodalomelmélet”). Azért – főszabályként – szerintem ezeket, amit mondtál, észlelte, észleli, tehát a formalistákat becsszó nem keverjük a késői Jakobsonnal. Tovább lépve: a nyilvános közbeszédben elsősorban Nádasdy tanár úr révén híresült el az a bonmot, hogy a nyelvészet igazából természettudomány, és abból, amiket ti is emlegettetek, kétségtől úgy tűnik, hogy itt az adatoknak, a mérhetőségnek nagyobb szerepe van, mint például az irodalomtudományban, ahol inkább talán a szöveg esztétikai hatásáról tudunk gondolkodni. Mintha a nyelvészet talán természetesebben és kisebb ellenérzésekkel nyúlna például a digitális bölcsészet által felkínált módszerek és eszközök felé is?

[**Sólyom Réka**] Arról, amit mondasz, nekem érdekes módon az első asszociációm a műfordítás volt. Egy olyan emlék ugrott be, amikor valamilyen gallego portugál konferencia volt az ELTE-n 2005-ben, és vittünk műfordításokat is. Ott volt Lator László, aki megnézte néhány fordításomat: „jó lesz ez, de ott egy szótag, az nem stimmel”. Eggyel több vagy kevesebb. Nekem az ugrott be, hogy én a műfordításban – utólag belegondolva – abszolút nyelvészfejjel fordítottam, és szerettem is a kötött versformákat, hogy akkor megvan, hogy szonett, akkor megvan a sor, a szótagszám, a rímképlet, akkor nekiülünk, és akkor már csak szépen megszámlolgom, mint a 6:3-as szabályt a helyesírási szabályzatban, hogy hány szótag. De hát ettől még nem lesz jó egy műfordítás. Valami még kell bele.

A khariszok, mondaná Ritoók professzor.

[**Sólyom Réka**] Igen, hogy az értelmet visszaadom, meg ezt nyelvészfejjel végiggondolom, ez a hard science része, és akkor utána jön az, hogy hiába van meg a szótagszám, hiába adta vissza az értelmet, hiába van meg a versforma, a rímképlet, mégis pocsk az egész, dobom a kukába, mert nem jön át. Egyszer Bánki Éva azt mondta valamilyen műfordításomról, hogy a több száz éve ált szerző öszerinte leült mellém, és súgott a fülembé.

Ilyen a nyelvészetben nincs, hogy odaül, és akkor súg a fülembé, mert hát mit súgna? Hát, ha én fölveszek egy kérdőívet, az ott van fehéren-feketén, azt leírják az adatközlők, hogy bepötyögik a Google kérdőívbe. Én abba nem nyúlhatok bele, hogy jaj, akkor ezt ő biztos nem is úgy értette. Nincs olyan, hogy nem arra gondolt, hiszen egyszerűen megnézi, meghallgatja a szöveget, és akkor leírja, és akkor nekem korrekt módon, kutatói szemmel kutyakötelességem úgy bevinni az adatokat, ahogy ő azt megadta. Ennek van előnye és hátránya, valóban van egy szárazabb része – mindig van –, de ebben most a modern technika nagy segítségünkre van: az adatokat nem kézzel firkált papírokról kell összebogarászni, sem kézzel számolgatni, hanem az Excel varázsol nekünk dolgokat. De azért azt hiszem, hogy nyelvészkatóként is kell az a plusz, hogy ebből az adathalmazból én mit hozok ki.

[**Simon Gábor**] A nyelvészet is egy százéves tudomány, sokan Saussure-től datálják, aki a nyelvészetet a társas lélektan területére helyezte, tehát szerinte a nyelvészet tulajdonképpen pszichológia. Innentől kezdve a nyelvtudomány történetében elég nagy kanyarok voltak, ha arra gondolunk, hogy például a '20-as években Bloomfield egyenesen azt mondja, hogy a nyelvészet minden, csak pszichológia nem, a nyelvészetnek antimentalistának kell lennie, hiszen semmit nem tudunk

mondani arról, hogy mi van a fejben, mi van az elmében, csak azt tudjuk megmondani, hogy mit hallunk és mit látunk.

Ez a fajta bloomfieldi deskriptív, leíró nyelvészet, nagyon rányomta a bélyegét a nyelvtudomány 20. századi koncepciójára, innen is ered a kézzelfoghatóság, az egzaktság igénye. Ne teoretizáljunk, ne próbáljunk semmit mondani arról, hogy mi lehet a nyelvhasználók fejében, hanem azt mondjuk meg, hogy mit hallottunk, mit láttunk, írjuk le, nézzük meg, hogy hányszor mondta, hogy mondta, hány változatban mondta, és így tovább, és ebből komplett módszertanok születtek, az más kérdés, hogy újabb és újabb fordulatokkal. Marci Nádasdy professzor urat idézte, de ez alapvetően Chomsky és a generatív nyelvészet megközelítése.

É. Kiss Katalinnak is van olyan tanulmánya, talán már a '90-es évek végéről, ahol egyértelműen azt deklarálja, hogy a nyelvészet a természettudomány része. Ennek a háttérében azt is látom, hogy nagyon erős neopozitivisták hullámok voltak a 20. század második felében a humántudományokban is, és ez a tudományelmélet felől rányomta a bélyegét a nyelvtudományi kutatásokra is. Ahelyett, hogy nagy tudományelméleti áttekintésre vállalkoznék, azt kell kiemelni, hogy egyfajta módszeresség mindig megvolt a nyelvészeti kutatásban. Az összkép megtekintése, a „hard factek”, a tények, a nyelvhasználati események megragadása, megmagyarázása.

Egy nyelvészeti magyarázat magyarázó erejét az adja, hogy egyetlen magyarázattal minél többféle tényt meg tud magyarázni. Akkor jó egy grammatikaelmélet, akkor jó egy nyelviváltozás-elmélet, hogyha a jelenségek lehető legszélesebb körét egyetlenegy modellel, vagy lehetőség szerint egy modell bizonyos változataival meg tudja magyarázni. És ez a magyarázat plauzibilis, védhető, az argumentáció során adatokkal és következtetésekkel igazolni tudom, hogy a modell magyarázó ereje megvan. Ez a fajta módszeresség és módszertanokhoz való ragaszkodás mindig is a nyelvészet sajátja volt. Gyakran hiányoljuk irodalmár-konferenciákon – amiken meghívott vendégként vagy érdeklődőként részt veszünk –, hogy az irodalmi elemzésekben ezt a típusú módszerességet sokszor nem látjuk. Ami nem jelenti azt, hogy azok nem következetesek, vagy a maguk keretei között nem próbálnak egzaktak maradni vagy logikailag követhető módszerességgel dolgozni, de az ilyen típusú elemzések módszertani tudatossága más.

Sokszor úgy érzem, hogy az irodalmi elemzések módszerességét voltaképpen egy választott elméleti kiindulópont-hoz való ragaszkodás adja meg. Tehát amikor egy elméleti, egy irodalomelméleti paradigmán belül olvasok egy szöveget, és ennek a paradigmának a következetes érvényesítését szeretném megvalósítani, akkor az elemzésem tulajdonképpen módszeres. Akkor is, hogyha nem vet fel sok mindent az adott szöveg interpretációs lehetőségeiből, de amit felfed, azt módszeresen felfedi, az adott irodalomelméleti paradigma horizontjában belül maradva.

Na most ehhez képest, miközben nyelvelméleti paradigmákról is bőven beszélhetünk, ehhez képest a nyelvészeti elemzés módszeressége meg inkább a tények módszeres feldolgozásának a különböző forrása, ahogy Réka mondta, tehát kérdőívekből innen-onnan következő, különböző forrású tények összegyűjtéséből és módszeres, következetes feldolgozásából következik, amelyben mindent tényszámba veszek, azt is, ami kilóg látszólag a főcsapásirányból. Nem vágom le az adatok egy részét, csak azért, mert nem illik az én elméletemben, és megpróbálok mindennel szembesülni a vizsgálat során, akár azon az áron is, hogy leváltom az elméletet. Vagy kiegészítem, vagy módosítom, vagy pontosítom, vagy azt mondom, hogy itt a paradigmaalkotó, elméletalkotó teoretizálónak nem volt valószínűleg igaza, mert az adatok nem igazolják vissza.

Az ilyen típusú metodológiai módszerességet még erősíti az, hogy a 2000-es években a nyelvészetben – és nyilván sok tudományterületen, például szerintem a pszichológiában is – nagyon erősen végbement egy empirikus fordulat, ami azt jelenti, hogy ma már egy magára valamit is adó nyelvészeti kutatás nem nagyon képzelhető el anélkül, hogy alapos empirikus adatgyűjtés és az empiriákból eredő adatok feldolgozása megtörténne. Ami azt is jelenti egyébként, hogy az intuícióra és a szubjektív megközelítésre egyre kevesebb tér nyílik egy nyelvészeti kutatásban, és egyre több és változatosabb módszertani technika adódik arra, hogy az empiriát alkalmazzuk. A digitális technikák, a korpusznyelvészet is nagyon-nagyon erősen gazdagítja ezt, de nyilván nem a korpusznyelvészettel született ez meg: korábban is volt számos módszertani lehetősége.

Vagyis, mit jelent ez a fajta empirikus megalapozottság és metodológiai módszeresség az irodalmi szöveg esetében? Korábban olvastam – hirtelen nem ugrik be, hogy hol, de azóta sem találtam jobbat ennél – azt a megközelítést, miszerint az irodalomtudomány „interpretatív”, tehát értelmező tudomány, a nyelvtudomány pedig „magyarázó” tudomány. Ami szerintem egy releváns distinkció, még akkor is, hogyha nem kell abszolutizálni vagy nem lehet dogmatizálni. Ami azt jelentené az én eszemben, hogy egy irodalomtudományi elemzés újabb és újabb lehetséges interpretációk kidolgozásában próbálja megtalálni a célját. Míg egy nyelvtudomány felől érkező elemzés inkább megpróbálja megmagyarázni, hogy a jelenség, amit a szövegben látunk, az miért lehet úgy. Hogy aztán milyen interpretációi lehetnek ennek a jelenségnek, az egy más kérdés. Az tagadhatatlan, hogy a szövegben vannak metaforikus kifejezések, és kísérletet tehetek arra, hogy megmagyarázzam, hogy miért pont ezek a metaforikus kifejezések kaphattak szerepet a szövegben. Hogy aztán ezek a metaforák hogyan interpretálhatók különböző befogadási aktusokban, az már vélhetően nem a nyelvtudomány hatáskörébe tartozik, még hogyha lazán is értelmezzük ezt a hatáskört.

Úgy érzem, hogy ez fontosabb, mint hogy a nyelvtudomány természettudomány vagy társadalomtudomány, vagy humántudomány vagy micsoda. Azt viszont fontosnak tartom, hogy a nyelvtudomány megfigyelhető tények megfigyeltetésében és magyarázatában érdekelt, míg az én benyomásom szerint az irodalomtudomány inkább az interpretáció kidolgozásában érdekelt, amelyeket egyébként szintén tényekkel tud segíteni, vagy tények megfigyelésével és megfigyeltetésével, de a célja nem a „magyarázat”, hanem az „értelmezés”. (Persze lehet, hogy ezzel csak átfordítom a kérdést egy ugyanolyan homályos másik kérdésbe, szóval nem tudom, hogy mások számára mennyire „magyarázó erejű” ez a válasz.)

Nekem meggyőzőnek tűnik. Noha, amikor Dilthey megfogalmazza, hogy mi a különbség a szellemtudományok és a természettudományok között, akkor (egyebek mellett) úgy véli, a szellemtudományoknak mindig van egy redukálhatatlan hermeneutikai aspektusa. Ami – annak kapcsán, amit mondtál – most azért lett nekem hirtelen izgalmas, mert a „hermeneutika” szó egyszerre jelenti, hogy 'magyarázni', és hogy 'értelmezni'. De ebből persze nem tudom, mi következik... Az ugyanakkor kétségtelen, hogy az irodalomtudományban mindig versengő paradigmák vannak és voltak egymás mellett. Azt pedig Kuhntól tudjuk, hogy ezek a paradigma melletti döntések „előbb vannak”, tehát megelőzik a kutatást magát.

[**Simon Gábor**] Egy apró kiegészítés: azzal azért a szövegtan már régóta számot vet – és itt újra Tolcsvay Gáborra tudok hivatkozni –, hogy a szövegtani elemzést mindig megelőzi az értelmezés. Az értelmezés megelőzőttségével számolnia kell szövegtannak is. Azaz azt a fajta tiszta egzakttságot, hogy van az adat, én meg látom és mondok róla valamit, ezt vélhetően esetleg a grammatika meg

néhány ilyen rendszeralkotó vállalkozást tudja magáénak mondani. Abban a pillanatban, hogy élő szövegekhez és mondjuk élő jelentésalkotási folyamatokhoz nyúlok, mindig ott van az, hogy amit látok, azt azért látom, mert én, aki látok, benne vagyok ebben az egészben, én a saját perspektívám is meghatároz. Csakhogy, ami nagyon fontos a nyelvészetben, az az állandó törekvés, hogy reflektáljak arra, hogy honnan nézem, ami nyilván megvan más tudományterületen is, de a nyelvészet ebből próbál még egyfajta módszertani tudatosságot is indítani.

A számomra szimpatikus irodalomtudományos paradigmáknak ugyanez az alapvető törekvése és belátása: van egy észlelő én, és az nem tud objektív lenni, és az egyetlen dolog, amit ezzel tud csinálni, hogy reflektál erre.

[**Simon Gábor**] Igen, csak arra akartam rámutatni az értelmezés megelőzöttsége kapcsán, hogy a hermeneutikának ez a kettőssége, hogy magyarázat és értelmezés feltételezi egymást, és itt egy körszerűség van, ebből a nyelvészet sem tud kibújni.

[**Sólyom Réka**] Ez benne az izgalmas, hogy nem tudsz kilépni és reflektálni kell, akár amikor ismerteted egy konferencián az eredményeket, és ott a kollégákkal megbeszélitek, de akár egy órán, amikor hallgatókkal dolgozol pont ebből alakulnak a legizgalmasabb diskurzusok. Ott döbbenek rá a hallgatók is, hogy hát vagyok én, aki a saját nézőpontomból, testemből, perspektívámból tudom szemlélni a világnak ezeket a dolgait, mondjuk, egy adott szöveget, amit hallok, látok, de rádöbbenek, hogy nem biztos, hogy mindenki számára annyira eklatáns vagy egyértelmű, amiről én azt gondoltam, hogy az. Ez egyben az önreflexióra is lehetőséget ad.

A korpusznyelvészet, amelyről Gábor, az ebben a lapszámban közölt cikkedben részletesen írsz, egy paradigmaváltás a nyelvészetben belül?

[**Simon Gábor**] Sokan azt mondják, hogy igen. Sokan azt mondják, hogy nem. Chomsky például azt mondja egy 2004-es interjújában, hogy a korpusznyelvészet értelmetlen dolog, nem jelent semmit. Ezt mindig meg szoktam vitatni a hallgatókkal, pro és kontra. Tehát a generatív grammatika perspektívájából nézve értelmetlen. A lényeg az egészben az, hogy ez egy radikálisan adatcentrikus és adatvezérelt megközelítés, amely azt mondja, hogy azt fogadom el tudományos ténynek, amelyet megfelelő mennyiségű és kellően általános nyelvészeti adat megfigyelésével és megfigyeltetésével tudok alátámasztani. Akik paradigmaváltásban gondolkodnak, azok azt mondják, hogy nem is lehet semmit sem leírni a nyelvről anélkül, hogy nem néztem volna meg, hogy az a korpuszban úgy van-e.

Vannak ilyen radikális nyelvtanok, mint a „pattern grammar”, a mintázatnyelvtan, ami azt mondja, hogy az a nyelvtani tény, amit visszatérő mintázatként látok a korpuszban. A korpusz szövegek gyűjteménye, valós, elmondott, lejegyzett szövegek gyűjteménye, nagy mennyiségű gyűjtemény, általában millió szövegszó fölötti, de a kutatói korpuszok persze jóval kisebbek, mert azok specifikusan vannak gyűjtve. Egy korpusznak van egy megtervezett mintavétele, és ami még fontos, hogy nyelvészeti célból gyűjtötték. Tehát attól, hogy van egy *Nemzeti Sport*-repozitórium a neten, ahol elérhetőek a *Nemzeti Sport* régi számai, attól az még nem „korpusz” a számomra.

Ha a sportnyelvet akarom vizsgálni, akkor erre a repozitóriumra tudok építeni, és ezt egy korpusz részévé tudom tenni, de attól, hogy elérhető digitálisan, önmagában még nem lesz korpusz.

A korpusznyelvészet érdekesen egy módszerként indult. Semmi több. Eredetileg egy adatgyűjtési és adatelemzési módszer erős statisztikai alapozással, rengeteg matematikai statisztikával és iszonyú nagy mennyiségű adat számítógépes feldolgozásával, és e tekintetben a nyelvtechnológiával is szoros szövetségben van, ami az elmúlt években elkezdett egyre inkább egy saját elméleti kiindulópontot is kinehezkedni, aminek az a lényege, hogy nem az elmélet szabja meg az empirikus tények igazolását, hanem az empiriához kell a lehető legtisztábban odalépni, szinte tabula rasával, és mindig csak azt mondom, azt jelentem ki tudományos tényként, amit kellő mennyiségű adat elemzésével alá tudok támasztani.

Tehát ez a radikális adatvezéreltség és alulról építkező vizsgálat, a nyelvi tény felől az elméletig eljutó vizsgálat, ez lett az az elméleti tendencia, ami a korpusznyelvészetnek ma már a sajátja, de ez azért lett így, mert a 20. század második felében a mainstream nyelvészet felülről indított és – hasonlóan az általad említett irodalomtudományhoz – elméleti kiindulópontot választott, és ami abból látható volt és magyarázható volt, azt magyarázta. Ennek az ellenhatásaként jött ez, mint egy „monstre close reading”: hogy akkor menjünk vissza a nyelvi tényhez. Ez persze nem ennyire egyszerű...

És persze ez is egy elméleti döntés.

[**Simon Gábor**] Persze, ez is egy elméleti döntés, hiszen sok forrásból táplálkozott. A korpusznyelvészet szerencsésen rengeteg módszertani technikával tudta ezt segíteni. Tulajdonképpen ez félig egy módszertani iskola, félig egy technika, másfelől pedig egy elég komoly elméleti előfeltevéseket is implikáló vizsgálati perspektíva, ami sokszor nagyon ellentmond a nyelvelméletnek, vagy úgy csinál, minthogyha a nyelvelmélet mellett létezne önállóan. A korpusznyelvészek nem nagyon foglalkoznak azzal, hogy a generatív nyelvészet vagy bármely formális nyelvészet mit mond a nyelvről, de sokszor meg kart karba öltve dolgoznak, és nagy szintaktikai, tehát mondatkorpuszok épülnek formális nyelvészeti iskoláknak az eredményeire.

Szóval ez egy nagyon szerteágazó dolog. Furcsa és izgalmas terület, ahol az elméletalkotó is megtalálja a maga részét, az adatelemző nyelvész is megtalálja a maga részét, és azt gondolom, hogy azt, hogy minél több mindent kell kiaknázni ebből a potenciából. Ugyanakkor nem szabad abszolutizálni sem a korpusznyelvészetet, mert akkor ez ugyanúgy egy csapda lenne. Ahogy mondtad, ez is egy elméleti döntés, aminek vannak következményei, ezzel számot kell vetni.

Zárásul foglaljuk össze, mi is ez a lírakorpusz, amit a csoport jelenleg épít, és milyen nehézségekkel kell megküzdenünk!

[**Sólyom Réka**] A lírakorpusz négy alkorpuszból fog állni: a kanonikus magyar költészet, a modern, posztmodern magyar költészet, a dalszöveg és a slam poetry. Én a slam poetry alkorpusz építésébe látok jobban bele: mivel hangzó anyagból rögzítjük, nagyon fontos a precíz lejegyzés, és ezeknek a tárolása egy adott tárhelyen, amit itt Horváth Petiék csinálnak. A cél az, hogy 100-120 olyan slam poetry szöveg legyen lejegyezve, amelyeknek az anyagát később vizsgálni tudjuk. A korpuszépítés kihívásokkal teli, ez egy fáradtságos és nehéz munka, nagy precizitást kíván, és nagyon jó, hogy most már modern technikai, nyelvtechnológiai eszközök is a segítségünkre vannak.

Több alcsoportban dolgozunk, tehát, hogy az egyes alkorpuszokra tudunk szakosodni vagy csoportosulni. Olyan gyakorlati kérdésekkel szembesülünk, mint szerzői jogi kérdések vagy az, hogy egy szerzőtől, egy előadótól, egy művésztől hány darab kerülhet be, és mi legyen a válogatás alapja. A slam poetry alkorpusznál a kattintásszámot nézzük, de nagyon alaposan át kellett gondolnunk, mely honlapon nézzük a kattintásszámot, a népszerűséget, és hogy mondjuk egy szerzőtől ne kerüljön be háromnál több darab, akkor sem, hogyha van még egy csomó, ami magasabb kattintásszámot ért el, mint más szerzőnek az előadása. Hogy mennyire legyen változatos, hogy hogy tudunk egy valamelyest objektív képet adni, tehát, hogy ne ismétlődjön.

Például Simon Marci tíz előadása már egy csomó kattintásszámot elért, de azért legyenek benne olyan slammerek is, akiktől kevesebb van feltöltve, vagy esetleg nem értek el olyan sok helyezést, tehát, hogy reprezentatív legyen valamilyen szempontból. Egy csomó olyan elméleti, jogi, matematikai kérdést tisztázni kell az elején, ami nagyon fontos lesz a következő években, mert ha rosszul ugrunk neki, akkor el fogunk veszni benne.

Ahogy Gábor is mondta, attól, hogy ott van feltöltve, megkaptuk rá az engedélyt, letöltöttük, berakjuk egy Excel táblázatba a szöveget, attól az még nem lesz korpusz. És akkor a leiratozás problémáiról nem is beszéltünk, hogy ezekből mikorra lesz olyan írott szöveg, amelyek jól kereshetők. És itt jönnek azok a kollégák, doktoranduszok, nyelvtechnológusok, akik ezt szorgalmasan végzik és töltik fel az adatbázisba. Én most a slam poetry-s adatbázisba tudok belekattintani, és gyűlik és látom, hogy ellenőrzik, keresztellenőrzik, hogy minél megbízhatóbb legyen. Tehát én azt gondolom, hogy nagyon fontos a korpuszépítés a Stíluskutató csoport vállalásában.

[**Simon Gábor**] Annyival egészíteném ezt ki, hogy a korpusznyelvészet általános kérdésekre általános válaszokat akar adni, de olyan általános válaszokat, amelyek adatokra, adatok elemzésére épülnek. Ehhez nagyon fontos kitűzött – soha el nem érhető, de mindig kitűzött – cél a reprezentativitás. Na most nagyon nagy kérdés, hogy a lírakorpusznál mi lesz a reprezentativitás ismérve, tehát mitől lesz egy lírakorpusz reprezentatív. Nyilván nem lehet minden tekintetben az.

A mostani pályázat projektje két szempontból próbál reprezentativitást elérni. Az egyik, hogy reprezentálódjon a korpuszban, a lírakorpuszban a líraiság sokfélesége, és ezt – amit Réka most nagyon alaposan elmondott – segíti az, hogy a ténylegesen költészetnek, magas költészetnek tekintett alkotások mellett a dalszövegek és a slam poetry, mint egyfajta határterület is megjelenjen. A másik, hogy reprezentatív legyen a lírakorpusz a mai olvasók líraértésére tekintettel, ezt pedig a másik két alkorpusz szolgálja: a kanonizált vagy kanonikus költészet alkorpusza, ami ugye a szöveggyűjteményekből válogatódik ki, tehát a közoktatásnak a kanonizált líra anyagából. Természetesen nem minden, a válogatásnak, a mintavételnek itt is fontos szempontjai vannak, valamint napjaink tulajdonképpen a modern, késő modern költészete, ami pedig a Digitális Irodalmi Akadémia archívumának az anyagából válogatódik ki.

Tehát, ez egy olyan líra korpusznak készül, ami a mai olvasó viszonylag tág műfaji határokat áthágó, de mégiscsak a modernitásra és a posztmodernre összpontosító lírai tapasztalatára nézve próbál reprezentatív lenni. Aztán ezt lehet tovább boncolgatni, hogy ez valóban az-e, meg hogy így valóban az lesz-e, de legalábbis ezek a célok vannak a háttérben.

Köszönöm, hogy beavattatok ebbe a nagyon izgalmas tudományterületbe, reméljük, hamarosan konkrét eredményekkel is jelentkeztek majd!